

Õiguskantsler

Teie 24.03.2020 nr

Meie 01.04.2020 nr 7-4/200501/2001784

Lugupeetud [ ]

Pöördusite õiguskantsleri poole seoses Statistikaameti sooviga töödelda sideettevõtjate klientide asukohaandmeid. Õiguskantslerile teadaolevalt jõuti siiski kokkuleppele, et soovitud analüüsi teevad sideettevõtjad ise ja klientide asukohaandmeid Statistikaametile ei väljastata.

Õiguskantslerile on tulnud mobiiltelefonide positsioneerimise ja saadud andmete kasutamise osas mitmeid pöördumisi. Inimeste lausaline jälgimine eriolukorra juhi kehtestatud liikumispiirangu täitmise kontrollimiseks ei ole lubatud ja seda ka õiguskantslerile teadaolevalt ei tehta. Sideandmete kasutamise seaduslikke piire kirjeldasime [meie 20.03.2020 seisukohas](#).

Teie pöördumises käsitletud Statistikaameti soov käsitleb passiivse mobiilpositsioneerimise andmeid, mis reaalselt inimese jälgimist ei võimalda.

Asukohaandmete töötlemise väidetav eesmärk on selgitada välja koroonaviiruse leviku tõkestamiseks kehtestatud liikumispiirangute mõju. Saadud andmed peaks aitama otsustada, kuidas ja millal seatud piiranguid hakata leevendama. Lisaks on Statistikaamet välja toonud vajaduse kaardistada uuringuga riskirühma kuuluvate inimeste ligikaudne hulk ja nende paiknemine. Andmete töötlemise tulemusel loodud analüütiline väljund (visualiseeritud liikumisanalüüsid) edastatakse Vabariigi Valitsuse Kriisikomisjonile, Riigikantseleile ja Sotsiaalministeeriumile.

Statistikaamet tugineb statistika tegemisel eeskätt [riikliku statistika seadusele](#) (RStS) ja [isikuandmete kaitse seaduse](#) (IKS) §-le 6. RStS § 29 lõike 1 alusel kasutab Statistikaamet riikliku statistika tegemisel eelkõige andmekogudesse (mh eraõiguslike juriidiliste isikute andmekogudesse) kogutud andmeid, kui nende andmete alusel on võimalik teha riikliku statistika kvaliteedikriteeriumidele vastavat statistikatööd.

Andmekaitse Inspeksioon on Statistikaametile [selgitanud](#), et sideettevõtjad peavad sideandmete väljastamisel lähtuma eeskätt [elektroonilise side seaduse](#) (ESS) sätetest. ESS-s on konkreetselt määratletud, kellele ja mis tingimustel tohib sideettevõtte klientide asukohaandmeid töödelda. ESS § 105 lõike 1 alusel võib sideettevõtja töödelda kliendi asukohaandmeid ainult siis, kui need on enne töötlemist muudetud anonüümseks. See tähendab, et juhul, kui sideettevõtja otsustab klientide asukohaandmed Statistikaametile edastada, peab ettevõtte tagama, et need andmed oleksid anonüümised. Anonüümsus tähendab, et ühtegi konkreetset inimest ei ole edastatud info põhjal võimalik tuvastada.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

[Isikuandmete kaitse üldmääruse](#) artikkel 4 punkt 1 loeb isikuandmeteks igasuguse teabe, mille kaudu on inimene otseselt või kaudselt tuvastatav. Tuvastamise puhul tuleb arvesse võtta kõiki vahendeid, mida inimese otseseks või kaudselt tuvastamiseks võib mõistliku tõenäosusega kasutada. Mh tuleb mõistliku tõenäosuse sisustamisel arvestada objektiivseid tegureid, näiteks tuvastamise maksumust ja selleks vajalikku aega, võttes arvesse nii andmete töötlemise ajal kättesaadavat tehnoloogiat kui ka tehnoloogilisi arenguid (üldmääruse põhjenduspunkt 26). Mõistlikkust tuleb selles kontekstis hinnata iga konkreetse juhtumi puhul eraldi.

Asukohaandmete anonüümimine on olemuslikult keeruline.¹ Anonüümsus tavatähenduses (nt nime ja numbri andmehulgast eemaldamine) ei pruugi andmeteaduse seisukohalt olla anonüümsuse tagamiseks piisav. Nii on piisava hulga positsioneerimiseandmete põhjal (telefoni paiknemine ajas ja ruumis) võimalik inimesi tuvastada muude avalike andmekogude varal (nt kinnistusraamatu, asutuste aadresside ja töötajate nimekirjade kombineerimisel).

Seega peab sideettevõtte valitud anonüümimise meetodika tagama, et edastatud asukohaandmed on ka tegelikkuses anonüümsed ja isikuid nende põhjal tuvastada pole mõistliku tõenäosusega võimalik. Vastasel juhul ei ole klientide asukohaandmete edastamine õiguspärane.

Asukohaandmete anonüümimiseks valitud meetodika asjakohasuse sisuline hindamine väljub õigusteaduse ja õiguskantsleri pädevuse piiridest.

Lõpetuseks juhin tähelepanu, et inimeste liikuvust kirjeldavad andmed ühe lühikese ajaperioodi kohta ei võimalda teha lõplikke järeldusi, kas ja mil määral on liikuvus muutunud just tänu valitsuse kehtestatud piirangutele (või veel vähem ühe konkreetse piirangu tõttu). Põhjuslik seos inimeste käitumise ja valitsuse piirangute vahel ei ole ühene. Inimeste liikuvus muutub ka muudel põhjustel (nt üldine hirm ja ettevaatlikkus, üleskutsed sotsiaalmeedias, aastaaeg, ilm jne). Teadusuuringus on võimalik erinevate tegurite mõju liikuvusele eristada näiteks regressioonanalüüsi meetoditega, kuid selleks on vajalik palju põhjalikum uuring koos võrdlevate andmetega. Seda teadaolevalt plaanis pole. Seetõttu saab eriolukorra piirangute üle otsustamine olla eelkõige poliitiline otsus, austades põhiseadust.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Erkki Sven Margna 693 8430
ErkkiSven.Margna@oiguskantsler.ee

¹ Nt de Montjoye, Y., Gambs, S., Blondel, V. et al. On the privacy-conscious use of mobile phone data. *Sci Data* 5, 180286 (2018). <https://doi.org/10.1038/sdata.2018.286>; de Montjoye, Y., Hidalgo, C., Verleysen, M. et al. Unique in the Crowd: The privacy bounds of human mobility. *Sci Rep* 3, 1376 (2013). <https://doi.org/10.1038/srep01376>.